

Inicijativa ALAC broj 5:

TS je inicirala da Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija izmeni praksu i detaljnije uredi finansiranja potrošačkih organizacija. U više više ugovora koje je Ministarstvo zaključilo sa organizacijama za zaštitu potrošača radi finansiranja i sprovođenja programa u okviru Konkursa za finansiranje programa od javnog interesa u oblasti zaštite potrošača uočili smo odredbe koje bi mogle da budu shvaćene kao ograničenje slobode i nezavisnosti u radu organizacija za zaštitu prva potrošača. Predložili smo da se problemi reše na sistemskom nivou, kroz izmene postojećih ugovora, format predloženih ugovore za buduće konkurse, i donošenje akta koji bi precizirao odnos između resornog ministarstva i organizacija kojima se na osnovu konkursa dodeljuju sredstva.

ALAC slučaj:

Savetovalištu se obratio predstavnik jednog od učesnika na konkursu i dao nam na uvid dokumentaciju u vezi sa ugovorima organizacija potrošača sa ministarstvom koje donira sredstva za finansiranje programa od javnog interesa u oblasti zaštite potrošača. U kopijama ugovora uočili smo spornu odredbu na osnovu koje je organizacija koja dobija sredstva (i izvršava ugovor) u obavezi da se "uzdrži od od tvrdnji i objavljivanja informacija kojim se vredja ugled Ministarstva i drugih organa državne uprave", te na osnovu koje se iznose preteće sankcije u vidu raskida ugovora i zahteva za povraćaj primljenih sredstava.

Smatrali smo da je cilj ovakvih odredbi ograničavanje koje može da utiče na objektivnost u radu potrošačkih organizacija koje su učestvovala na konkursu. Nakon ovog primera, obratili smo se još nekim organizacijama koje su dobile ugovore sa identičnim sadržajem po pitanju ograničavanja na koje ukazujemo.

Prilog: Dopis upućen Ministarstvu trgovine, turizma i telekomunikacija

Република Србија

Министарство трговине, туризма и телекомуникација

Булевар Михаила Пупина 2, Нови Београд

Кабинет министра

**Предмет: Иницијатива за за измену праксе и детаљније уређивање финансирања
потрошачких организација**

Поштовани,

Организација Транспарентност Србија је извршила увид у копије више уговора које је Министарство трговине, туризма и телекомуникација закључило са организацијама за заштиту потрошача. Предмет ових уговора је финансирање и спровођење програма у оквиру *Конкурса за финансирање програма од јавног интереса у области заштите потрошача за 2015. годину*, за који је јавни позив објављен дана 22. 4. 2015. године а на основу Решења о избору програма којим се из буџета РС додељују средства за финансирање програма од јавног интереса у области заштите потрошача, бр. 111-00-00008/2015-11 од 23. 6. 2015. године.

У уговорима смо уочили одредбе за које сматрамо да би могле да буду погрешно схваћене, као ограничење слободе и независности у раду организација за заштиту прва потрошача. Обраћамо вам се у вери да уношење тих одредаба није имало за циљ да ограничи остваривање јавног интереса у области заштите потрошача, који се између осталог остварује и кроз пуну објективност и непристрасност у раду потрошачких организација, како у односу на обвезнике Закона, тако и у односу на државне органе. Из прегледаних уговора, уочавају се као посебно проблематичне следеће одредбе:

- у члану 3. став 2. тачка 19) наводи се да се корисник обавезује да „се уздржи од изношења тврдњи и објављивања информација којима се вређа углед Министарства и других органа државне управе“;
- у члану 10. (који се заправо логично изводи из члана 2. и обавеза корисника), став 1, тачка 9), као и у ставу 4. се, између осталог, каже да корисник који износи тврдње и објављује информације којима се вређа углед Министарства и других органа државне управе“, те да ће на основу тога „Министарство раскинути уговор и затражити повраћај исплаћених средстава, а корисник је дужан да врати средства са законском затезном каматом“.

Уколико су аутентични наводи из копија уговора у које смо извршили увид, сматрамо да се на овај начин уносе озбиљна ограничења која су непримерена сврси финансирања програма од

јавног интереса. Сматрамо да таква ограничења могу утицати на рад организација које су учествовале на конкурс. Наиме, у свом раду, у складу са пројектим циљевима и задацима, организације за заштиту потрошача могу закључити да постоје и неке неправилности које се односе на поступање органа државне управе. У случају заштите потрошача, може се, на пример, утврдити да и неки државни орган није обавио послове из своје надлежност (инспекцијска контрола, доношење подзаконског акта итд). Изношење података о таквим пропустима министарства и других органа државне управе несумњиво може да угрози углед тих органа.

Овакве одредбе уговора се можда могу тумачити уже, нпр. тако да се изношење доказа о проупстима државних органа, јавних функционера и службеника не сматра повредом угледа која повлачи штетне последиц. Међутим, сматрамо да већ и само постојање оваквих одредаба уговора, чак и када не би биле примењене ни у једном случају, негативно утиче на циљеве финансирања програма. Наиме, врло је вероватно да ће се корисници средстава у ситуацијама када уоче неправилности у раду министарства и других органа државне управе, уздржати од тога да изнесу уочене неправилности, како не би ризиковали да прекрше одредбе из члана 2. тачка 19) а под претњом поступања из члана 10. став 1. тачка 9).

Како сматрамо да је дошло до превида приликом сачињавања предлога и формата уговора, и пропусти да се уоче штетне последице по остваривање потрошачких права и унапређење квалитета рада органа државне управе, предлажемо да се ове нејасноће и ограничења у раду потрошачких организација отклоне. У том смислу, предлажемо да уочене проблеме решите на системском нивоу, кроз измене постојећих уговора, формат предложених уговоре за будуће конкурсе, и доношење акта који би прецизирао однос између ресорног министарства и организација којима се на основу конкурса додељују средства. Уколико се одлучите за то, спремни смо да помогнемо и разматрањем конкретних решења за измене, односно доношење нових правила.

У Београду,

Дана 6. 6. 2016. године

За Транспарентност Србија

Раде Ђурић